

Aan: gemeenteraden Regio Twente,
cc: griffiers regio Twente

Onderwerp
Samenwerken op toezichtstaken

Kenmerk
1069029

Datum
25 maart 2015

Geachte raadsleden,

Waarom deze brief?

In de vergadering van de Regioraad op 12 november 2014 kwam de wens van een aantal regioraadsvertegenwoordigers ter sprake bij het agendapunt 'instellen bestuurscommissie Organisatie Jeugdhulp in Twente (OZJT)' om regionaal meer samen te werken op het gebied van toezichtstaken¹. Er is toegezegd de griffiers te vragen naar de toezichthoudende functies te kijken. Dit was voor de regioraadsvertegenwoordigers, leden van de rekenkamers en de raadsgriffies van Almelo, Enschede en Hengelo dan ook de aanleiding om in de afgelopen tijd door middel van diverse gesprekken te verkennen hoe een eventuele samenwerking vorm kan krijgen. In deze brief willen wij u graag informeren over de stand van zaken van onze verkenningen tot nu toe en over de mogelijke samenwerkingsvormen die uit de samenwerking voort kunnen vloeien

Waarom belangrijk voor de gemeenteraad?

Gemeenteraden krijgen steeds meer toezichttaken. Enerzijds als gevolg van de groei van het aantal verbonden partijen waar gemeenteraden toezicht op dienen uit te oefenen (extern toezicht). Anderzijds als gevolg van de horizontalisering van het (inter)bestuurlijk toezicht op de uitoefening van (medebewinds)taken door B&W (intern toezicht)². De Wet Revitalisering Generiek Toezicht vormt het kader voor dit interne toezicht. Sinds dit jaar vallen ook de zgn. decentralisaties hieronder. De (nieuwe) taken en budgetten op dit terrein beslaan ca. 30% van de begroting. Deze toezichtstaak voor de raad is complex door de vele samenwerkingsverbanden waarin deze wordt uitgevoerd zowel lokaal als regionaal. De kunst van het toezicht is om het zodanig te versimpelen dat het zowel voor de raad als voor de samenleving goed te volgen is. De middelen voor het sociaal domein moeten goed terecht komen en dat moet zichtbaar zijn. Dit vormt een extra reden om toezicht de aandacht te geven die het verdient.

Doorontwikkeling

Net als de uitvoering van de decentralisaties ontwikkelen zich de terreinen van toezicht en verantwoording op het sociaal domein. Parallel aan de ontwikkeling van de uitvoering kan de ontwikkeling van een verantwoordings- en toezichtstructuur vorm krijgen door stapsgewijs ervaring op te doen met regionale samenwerking. De uiteindelijke samenwerkingsvorm ligt wat ons betreft nog niet op voorhand vast. Vandaar dat de gemeenten Almelo, Enschede, Hengelo en – naar waarschijnlijkheid – ook Borne eerst de daadwerkelijke meerwaarde van de samenwerking willen verkennen door gezamenlijk een pilot-onderzoek te doen rond de 'Gemeenschappelijke Regeling

¹ Naar aanleiding van een amendement van de gemeente Almelo, met daarin de opdracht aan de regiovertegenwoordiger om in te brengen in de regioraadsvergadering of andere gemeenten ook de onafhankelijke rekenkamerfunctie willen versterken, met een toezichtkamer en daar geld voor vrij willen maken. Dit kan ook deel uit maken van de heroriëntatie op de Regio Twente.

² Voor een nadere uitleg betreffende intern en extern toezicht zie de bijlage bij deze brief.

Bladnummer:

2

Kenmerk:

Datum:

Stadsbank Oost-Nederland'. De diverse rekenkamercommissies van onze gemeenten hebben hiertoe besloten. Deze pilot gaat in april 2015 daadwerkelijk starten.

Tot slot

Wij zijn voornemens om u te blijven informeren. Indien uw raad en/of rekenkamercommissie belangstelling heeft om bij ons informele overleg aan te sluiten, om zo rechtstreeks mee te denken over de verdere ontwikkelingen, dan bent u van harte welkom.

Met vriendelijke groet,

raadsgriffiers Almelo, Enschede, Hengelo

Corrie Steenbergen

Rolf Jongedijk

Gerrit-Jan Eeftink

namens hen,
Gerrit-Jan Eeftink

Bijlage: 1

Bijlage Extern en intern toezicht door de gemeenteraad

Toezicht door de gemeenteraad op verbonden partijen

Extern toezicht

De gemeenteraad speelt een rol in het toetsen van de taakuitoefening door verbonden partijen namens de gemeente. Het gaat dan in het bijzonder om gemeenschappelijke regelingen. In de Gemeentewet heeft de rekenkamer(commissie) de wettelijke taak en bijbehorende bevoegdheden om namens de raad dat externe toezicht op alle verbonden partijen uit te oefenen en daarover aan de raad te rapporteren. Deze taken kunnen door de raad ook worden belegd bij een daarvoor op te richten toezichtskamer.

De rekenkamer(commissie) of toezichtskamer bestudeert dan de relevante jaarstukken en (tussentijdse) verantwoordingsdocumenten van de verbonden partijen. Op basis van de risico's neemt de toezichtskamer jaarlijks een checklist door voor alle verbonden partijen. Hiervan wordt jaarlijks verslag gedaan aan de gemeenteraad. Aangezien diverse verbonden partijen voor de hele regio Twente actief zijn, willen wij graag verkennen of het mogelijk en haalbaar is om het toezicht ook op regionale schaal in te richten. Deze regionale toezichtskamer zou dan periodiek verslag uitbrengen aan de diverse betreffende gemeenteraden.

Toezicht door de gemeenteraad op uitvoering taken in medebewind

Intern toezicht

De gemeenteraad heeft in 2012 extra toezichtstaken gekregen naar aanleiding van de invoering van de Wet revitalisering generiek toezicht. Het gaat daarbij om intern toezicht op de taakuitoefening door het college in medebewindstaken. Te denken valt aan de Jeugdwet, maar ook de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) en de Archiefwet. Om dit toezicht te faciliteren, beheert KING (Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten) de website waarstaatjegemeente.nl. Hier clusterd KING informatie over de prestaties op een aantal gemeentelijke taken in medebewind. Op deze taken zijn landelijk kengetallen geformuleerd. De gemeenteraad kan deze kengetallen gebruiken om inzicht te krijgen in de prestaties van de eigen en andere gemeenten en kan deze in het kader van haar toezichthoudende rol periodiek toetsen en vergelijken. Daarnaast kan iedere gemeenteraad het college opdragen of verzoeken hiervoor een 213a onderzoek uit te voeren, zodat de gemeenteraad verschillende gezichtspunten krijgt.

Hoewel de Wet revitalisering generiek toezicht is gericht op intern toezicht, is er ook een raakvlak met extern toezicht op het moment dat de medebewindstaken die onder intern toezicht vallen worden uitgevoerd door gemeenschappelijke regelingen, zoals de RUD (regionale Uitvoeringsdiensten), de Veiligheidsregio en de regio Twente. Een regionale toezichts- of rekenkamer kan het toezicht op verbonden partijen eventueel combineren met het bovenstaand beschreven intern toezicht. De lokale rekenkamercommissies kunnen aanvullend op de taken van de regionale toezichtskamer jaarlijks een scan uitvoeren op één of twee gemeenschappelijke regelingen waarin de gemeente participeert.

Opties

Globaal kunnen we kiezen tussen enerzijds een volledige en intensieve samenwerkingsvariant en anderzijds een extensieve variant waarin gemeenten afzonderlijk op lokaal niveau toezicht houden. Deze opties zijn de uiterste opties, en daartussen zijn diverse varianten van meer of minder samenwerking te bedenken.

De regionale toezichtskamer

Intern toezicht

Gegevensuitwisseling en gezamenlijke analyse op basis van onder meer waarstaatjegemeente.nl. Rapportage aan afzonderlijke gemeenteraden.

Extern toezicht

Regionaal toezicht op verbonden partijen. Bestuderen van jaarstukken en (tussentijdse) verantwoordingsdocumenten van verbonden partijen. Veel verbonden partijen opereren op regionale schaal. Rapportage hierover kan regionaal, lokale rapportage over verbonden partijen die niet-regionaal werken.

Wat is hiervoor nodig?

- De gemeenten leveren gegevens aan voor waarstaatjegemeente.nl.
- Een regionale toezichtskamer oprichten, samengesteld uit raadsleden van verschillende gemeenten en eventueel externen.
- Aanleveren van jaarstukken en (tussentijdse) verantwoordingsdocumenten van verbonden partijen.
- Opstellen checklist op basis van risico's verbonden partijen.
- Verzoek aan lokale rekenkamer om jaarlijks één verbonden partij te onderzoeken.

De lokale toezichtskamer / rekenkamer

Intern toezicht

Lokale analyse op basis van waarstaatjegemeente.nl. Eventueel regionaal uitwisselen en vergelijken van gegevens, eventueel gezamenlijk toezichtsmodel ontwikkelen.

Extern toezicht

Lokaal toezicht op verbonden partijen door rekenkamer of aparte toezichtskamer. Bestuderen van jaarstukken en (tussentijdse) verantwoordingsdocumenten van verbonden partijen. Rapportage aan eigen gemeenteraad.

Wat is hiervoor nodig?

- De gemeenten leveren gegevens aan voor waarstaatjegemeente.nl.
- Lokale toezichtskamers oprichten of bestaande rekenkamer inschakelen, samengesteld uit raadsleden van de betreffende gemeente en eventueel externen.
- Eventueel regionaal samenwerken in de vorm van gegevensvergelijking of ervaringen met methode of rapportage uitwisselen.
- Eventueel regionaal samenwerken bij toezicht op verbonden partijen die regionaal opereren.